

Sjukgymnast på arbetsförmedlingen:

Ewa stöttar sjuka tillbaka till arbetslivet

På Sveriges arbetsförmedlingar jobbar ett 30-tal sjukgymnaster för att hjälpa personer med fysiska funktionsnedsättningar ut på arbetsmarknaden. En av dem är Ewa Björk-Larsson. Hon träffar många av dem som till följd av nya regler förlorat sin sjukpenning.

text: ANNA RÖKAEUS foto: JOHANNA SVENSSON

– **SITSEN SKA VARA LUTAD** lite framåt och så ska ryggstödet justeras så det stöttar i svanken, säger Ewa Björk-Larsson, sjukgymnast på arbetsförmedlingen Södermalm i Stockholm.

Det är sista dagen på den tre veckor långa

Ewa Björk-Larsson är sjukgymnast på Arbetsförmedlingen Södermalm.

arbetsförmågeutredning som 60-årige Lamberto Gabriel deltar i, och Ewa Björk-Larsson visar hur man ställer in den ståstödsstol som det visat sig att han behöver för att kunna arbeta.

– Att ståsitta är det bästa för dig. Ryttnarställning kallas det, förklarar hon.

Lamberto Gabriel har varit sjukskriven sedan november 2007. Han har smärta i ryggen, som han opererat vid ett flertal tillfällen, samt i fot och underben. Dessutom har han diabetes, problem med skakningar och dålig balans. Särskilda inlägg i skorna och en käpp hjälper honom att ta sig fram.

Sedan han blev sjukskriven har ryggen blivit lite bättre, men de övriga besvären är oförändrade. Ändå blev han i februari, till följd av de nya sjukförsäkringsreglerna, av med hela sin ersättning från Försäkringskassan.

Att bli det trots att de flesta av de problem han en gång blev sjukskriven för inte förbättrats, är han inte ensam om. Utformningen av den nya sjukförsäkringen innebär, enligt Försäkringskassans beräkningar, att omkring 50 000 personer kommer bli av med sin sjukpenning under 2010. De hänvisas nu till arbetsförmedlingen som ska utreda om de kan börja jobba igen.

EWA BJÖRK-LARSSON har jobbat på arbetsförmedlingen sedan 2006. Hon blir kontaktad när en handläggare upptäckt att en arbetssökande har fysiska svårigheter.

– Sedan hör ju kropp och själ ihop, psykosomatiska besvär är vanligt, så det är viktigt att man är lyhörd och har ett helhetstänkande. Ofta har de jag möter mycket smärta, vilket givetvis påverkar det psykiska tillståndet, säger Ewa.

Utöver sjukgymnasterna finns andra yrkes-

Sittstöd. Att ståsitta är det bästa för dig. Ryttnarställning kallas det, förklarar Ewa Björk-Larsson och visar hur man ställer in den ståstödsstol som Lamberto Gabriel behöver för att kunna arbeta.

Övningar vid datorarbetsplatsen.

Samtal om fysiska hinder.

Lamberto slöjdar en fågelholk.

grupper, till exempel psykologer, synpedagoger och socialkonsulenter, som är anställda på arbetsförmedlingen för att möta personer med funktionsnedsättningar. De arbetsuppgifter som sjukgymnasterna utför på arbetsförmedlingen kan enligt myndighetens nuvarande riktlinjer också utföras av arbetsterapeuter.

– Det tycker jag är lite märkligt eftersom vi har så skilda utbildningar. Men å andra sidan kompletterar vi varandra, säger Ewa.

"ARBETSLIVSINTRODUKTION" är namnet på arbetsförmedlingens åtgärd för de utförsäkrade, och den senaste tiden har Ewa Björk-Larsson ägnat en stor del av sin arbetstid åt de som deltar i den. Bland annat gör hon så kallade arbetsförmågeutredningar.

– Vissa som har varit sjukskrivna är väldigt osäkra på vad de klarar av. Då kan jag, efter att ha tittat på medicinska underlag och rådgjort med ansvarig arbetsförmedlare och aktuell person, bedöma att man ska kartlägga personens arbetsförutsättningar i en arbetsförmågeutredning, berättar Ewa Björk-Larsson.

Arbetsförmågeutredningarna görs i samarbete med externa aktörer som tillhandahåller så kallade utredningsplatser. Den som utreds ska gå dit varje vardag i tre veckor. Lamberto genomgår sin på företaget Iris Hadars utredningsplats i Enskede.

Här finns datorer, ett bord där man kan testa sin finmotorik genom att tillverka redskap för flugfiske, en strykplats med bräda och strykjärn, en bänk för pappersarbeten, och ett slöjdrum med hyvelbänk och verktyg. Lamberto har provat allt utom flugbindning och bland annat byggt en fågelholk.

– Här kan jag se hur Lambertos fysiska funktionshinder påverkar honom när han utför olika sysslor och utifrån det bedöma vad han behöver för hjälpmedel, säger Ewa Björk-Larsson, som brukar vara med på utredningsplatsen den första och den sista dagen, och vid behov ett par gånger däremellan.

På plats hela tiden finns en handledare som guidar och talar om vilka uppgifter som ska utföras.

– För den som utreds ska tiden här vara ett sätt att se hur man fungerar i en arbetslik miljö. Att komma hit ska vara som att gå till ett jobb, säger Jan Efraimsson som är Lamberto Gabriels handledare på Iris Hadar.

”Många jag träffar här har väldigt mycket svårigheter i ryggsäcken, så hur jag bemöter människor är a och o.”

PÅ UTREDNINGSPLATSEN brukar det vara mellan åtta och tio deltagare åt gången. Alla kommer med en individuell frågeställning från någon av arbetsförmedlingens specialister, till exempel Ewa Björk-Larsson.

Frågan brukar handla om hur personens funktionshinder påverkar förmågan att utföra olika arbetsuppgifter. Hur mycket den utförsäkrade klarar att arbeta ska också bedömas. Ofta provar man sig fram genom att justera den tid som tillbringas på utredningsplatsen under veckornas gång.

Efter utredningen skriver handledaren en rapport med svar på frågeställningen. Rapporten, liksom en loggbok som deltagaren fört, fungerar som underlag för Ewa Björk-Larsson när hon formulerar en rekommendation och plan för hur nästa steg kan se ut.

– Den bygger alltid på ett samråd med personen den berör, som alltid får se och godkänna det jag skrivit.

Ewa Björk-Larsson har arbetat som sjukgymnast i 20 år, varav åtta år inom företagshälsovården. Hon har gått vidareutbildningar bland annat i ergonomi, psykosomatik, beteendemedicin och basal kroppskänedom.

– Jag håller i en motivationshöjande kurs för en grupp utförsäkrade och då utgår jag från basal kroppskänedom i de stresshanteringsövningar jag lär ut. Förmåga att kun-

na lyssna är annars en viktig egenskap när man jobbar på arbetsförmedlingen. Första mötet ägnar jag alltid åt personens berättelse. Många jag träffar här har väldigt mycket svårigheter i ryggsäcken, så hur jag bemöter människor är a och o.

MINST 40 PROCENT av de som hittills deltagit i arbetslivsintroduktionen har gått tillbaka till sjukskrivning. Arbetsförmedlingens utredning har då fungerat som ett nytt underlag för försäkringskassan att ta ställning till. I Lamberto Gabriels fall kan arbetsförmågeutredningen dock innebära ett steg närmare arbetslivet. Däremot inte på heltid, som var frågeställningen i hans utredning. Ewa Björk-Larsson har istället kommit fram till att deltid är lämpligt; den ständigt närvarande smärtan gör att Lamberto blir väldigt trött. Ändå är han nöjd med utredningen.

– Jag har sett att jag faktiskt kan göra någonting och det är bra. Jag har provat sådant jag inte gjort tidigare och lärt mig nya saker. Nu vet jag till exempel hur jag startar datorn.

Tidigare i sitt liv har Lamberto haft många fysiskt tunga heltidsarbeten. Han har städlat, jobbat på lager och serverat på ambassad.

– Något fysiskt krävande arbete kan han inte återgå till, säger Ewa Björk-Larsson som tror att hans funktionsnedsättning kan bero på just

”Jag gillar utmaningen i att försöka göra det bästa möjliga utifrån de riktlinjer som ges.”

hans slitsamma arbetsliv.

Men kallskänkeyrket, som Lamberto också har tidigare erfarenhet av, skulle kunna bli aktuellt igen.

– Jag vet ju hur man gör sallad och smörgåsar. Och jag har förstått att jag klarar det trots mina smärtor om jag får en särskild stol. Det skulle vara roligt.

Nästa steg för Lamberto Gabriel kan bli arbetspraktik inom det området.

– Lamberto behöver en bra anpassad praktikplats. Det är viktigt att han får ta pauser ofta och arbeta i den takt han orkar. Och så måste han kunna variera sin arbetsställning, säger Ewa.

När Lamberto fått en praktikplats kommer hon att åka dit och installera de ergonomiska hjälpmedel han behöver, ett höj- och sänkbar bord eller en höj- och sänkbar stol. Därefter kommer hon att besöka honom för att se hur det går.

– När man varit sjukskriven länge är det ett stort steg att börja gå till en arbetsplats igen. Vissa kan ha varit borta från jobb i tio år och

då är det jätteviktigt att vi finns till hands och stöttar när de kommer ut i arbetslivet, säger Ewa Björk-Larsson som ibland önskar att det fanns resurser till att följa upp personer ännu mer.

Hon trivs annars bra med sitt jobb, även om hon ställer sig frågande till de nya sjukförsäkringsreglerna och hur de slagit mot vissa sjuka.

– Men jag gillar utmaningen i att försöka göra det bästa möjliga för de arbetssökande utifrån de riktlinjer som ges.

EWA BJÖRK-LARSSON JOBBAR inte enbart med utförsäkrade, utan även med andra arbetssökande som har fysiska funktionshinder. Hennes huvudsysslor är att klargöra arbetsförutsättningar och åka ut och anpassa arbetsplatser utifrån fysiska besvär. Hon hjälper även handläggarna att tolka läkarutlåtanden och röntgensvar.

– Jag tycker verkligen att det här är ett jätteroligt jobb – otroligt varierat, aktivt och rörligt. Jag får göra insatser på så många olika arbetsplatser, allt från caféer till egna företag i hemmen.

Ibland blir det extra tydligt att Ewas arbete gör skillnad.

– Jag har ett solskensexempel, en rullstolsbunden kille med en medfödd ryggmärgsskada. Han gjorde praktik på ett stort företag där de blev så nöjda med hans kunskaper i ekonomi att de bortsåg från hans handikapp. Jag var där och visade hur de skulle anpassa exempelvis toaletten efter hans funktionshinder och de installerade även ramper och liknande. Idag har han ett fast jobb där. Det tycker jag är stort. ○

TRÄNINGSBAND KEBO STRETCH

Smidesvägen 3, 171 41 Solna
Telefon 08 -564 85 030
info@kcfysio.se www.kcfysio.se

Våra träningsband finns i hårdhetsgraderna gul, röd, grön, blå, svart och silver. Levereras i förpackningar om 45,5 m. Vi har även latexfria band och tubing samt handtag och dörrfästen.